

Середньовічна філософія християнського світу. Схоластика та проблема універсалій. Реалізм, номіналізм, концептуалізм. Школи та перші університети. Рання схоластика (Еріугена, Ансельма Кентерберійська, П'єр Абеляр). Зріла схоластика. Аристотелізм Альберта Великого. Схоластична система Хоми Аквінського – гармонія віри і розуму. Роджер Бекон. Дунс Скот. Пізня схоластика. Номіналізм Вільяма Оккама. "Бритва Оккама" (принцип простоти). Християнська містика. Вчення Йоганна Екхарта.

Лекція 5. Філософія епохи Відродження

Загальна характеристика періоду. *Гуманістичні ідеї Відродження.* Родоначальник гуманізму Ф. Петрарка. Епікуреїзм Лоренцо Вали. Реформаційний рух та його ідеї (М. Лютер, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер, У. Цвінглі). Гуманістичні ідеї Еразма Роттердамського. "Філософія Христа". Відродження Платонівської академії Марсіліо Фічіно. Піко делла Мірандолла – утвердження ренесансного антропоцентризму.

Натурфілософія Відродження. Три проблеми філософського світогляду Миколи Кузанського. Парацельс: людина - центр світобудови та кінцева мета творіння. Засновники італійської натурфілософії Дж. Кардано та Б. Телезіо. Вчення Джордано Бруно і герметична традиція. Пантеїзм. Становлення нового природознавства – новий етап розвитку філософської думки. Титани доби Відродження, Леонардо да Вінчі. Астрономія – нові тенденції дослідження природи. Микола Коперник та революційне оновлення науки. Розвиток ідеї геліоцентричної системи Коперника. Галілео Галілей - основи механістичного матеріалізму. Ісаак Ньютон - творець цілісної механістичної картини світу.

Соціально-політичні вчення Відродження. «Державець» Ніколо Макіавеллі. Соціальна утопія Томаса Мора. Соціальна програма Томмазо Кампанелли. Державно-правові ідеї Ж.Бодена.

Лекція 6. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Німецька класична філософія

Особливості філософії Нового часу. Зародження емпіризму. Вчення Френсіса Бекона. Критика схоластики і становлення нової теорії пізнання. Деїзм. Філософський раціоналізм. Рене Декарт, Бенедикт (Барух) Спіноза, Готфрід Вільгельм Лейбніц. Сенсуалізм. Джон Локк. Суб'єктивний ідеалізм

Джорджа Берклі. Скептицизм Девіда Юма. Вчення про субстанцію. Соціально-політична філософія Нового часу – теорія суспільного договору, природні права людини, зародження лібералізму.

Особливості філософії епохи Просвітництва. Французькі матеріалісти XVIII ст. Жульєн Офре де Ламетрі, Клод Адріан Гельвецій, Дені Дідро, Поль Анрі Гольбах. Вчення про людину і суспільство. Вольтер, Шарль Луї де Монтеск'є, Жан-Жак Руссо. Ідеї соціальної справедливості, рівності, свободи, громадянських прав людини, розвитку освіти. Ідеї прогресивного розвитку суспільства.

Особливості Німецької класичної філософії. Витоки та спрямованість німецької класичної філософії. Філософія Іммануїла Канта. Докритичний і критичний періоди в філософії Канта. «Коперніканський переворот» в теорії пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Антропологічний період в філософії Канта. Етика і категоричний імператив Канта. «Що я можу знати?, що повинен робити?, на що я можу сподіватися?» - питання, на які має відповісти філософія. Суб'єктивний ідеалізм Йоганна Готліба Фіхте, Фрідріха Вільгельма Шеллінга. Філософія Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Абсолютний ідеалізм – подолання дуалізму розуму і природи, суб'єкта і об'єкта. Метод і система. Діалектична логіка. Антропологічний матеріалізм Людвіга Андреаса Фейєрбаха. Сутність людини і сутність релігії.

Лекція 7. Тема. Сучасна світова філософія («Філософія життя», позитивізм, екзистенціальна філософія, феноменологія тощо)

Філософія марксизму – соціально-політичне і економічне вчення. Діалектичний і історичний матеріалізм.

Філософія життя. Воля до життя, та воля до влади як головні аспекти філософії життя. Фрідріх Ніцше і смерть Бога, Вільгельм Дільтей, Освальд Шпенглер і «присмерк» Європи.

Екзистенціалізм. Проблема буття та свободи людини в екзистенційній філософії. Атеїстичний і релігійний екзистенціалізм. Сьорен К'єркегор, Мартін Гайдеггер, Карл Ясперс, Альбер Камю, Жан Поль Сартр, Габріель Марсель.

Феноменологія. Едмунд Гуссерль. Філософія психоаналізу. Зигмунд Фрейд і вчення про структуру психіки - свідоме, підсвідоме та надсвідоме.